

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

5 (399)

SEPTEMBER – OCTOBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhanseit Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494

Volume 5, Number 399 (2022), 322-331
<https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.380>

UDC636:658:53:001.891.573

A. Mutaliyeva¹, S. Dyrka², V. Seitova¹, A. Makhatova³, M. Uskenov¹

¹M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan;

²The Upper Silesian University of Economics, Katowice, Poland;

³Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov,
Shymkent, Kazakhstan.

E-mail: alua012@mail.ru

ANALYSIS AND FORECAST OF MILK PRODUCTION DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN

Abstract. The article analyzes the current state and dynamics of the development of dairy production in Kazakhstan based on statistical and mathematical models. The reasons for the decline in milk production will be considered, as well as the negative impact of the previous privatization process on the country's dairy industry.

The volume of milk production by agricultural categories and their share in the total milk production in the country was studied, and it was found that the share of the population is 72-75%. Based on econometric models of the volume and dynamics of milk production in the country, patterns of trends were identified on the computer, and forecast parameters for 2023 were determined.

In the development of dairy farming in the country, it is necessary to establish new organized relations of innovation-cooperation between farms through contracts. It was analyzed that the dairy company Food Master-Shymkent collected dairy products from private farms in rural areas on a contractual basis, created an innovative and cooperative complex, fully processed milk to meet the demand of the population for a wide range of dairy products.

Dairy farming plays an important role in solving the problem of food security in Kazakhstan as one of the most important sectors of the agricultural sector. The sustainable development of the dairy industry will improve the standard of living of the population and satisfy consumer demand for dairy products. The presence of a sufficient amount of feed in the regions of the country indicates the future development of the dairy industry in Kazakhstan.

Key words: dairy, innovation, cooperation, innovation-cooperation, organizational innovation, dairy products, dairy processing, innovative products, trend patterns, forecast.

А.А. Муталиева¹, С. Дырка², В.Н. Сейтова¹, А.Б. Махатова³, М.Қ. Ускенов¹

¹М. Ауэзов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент, Қазақстан;

²Жоғарғы Силезия экономикалық университеті, Катовице, Польша;

³Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті,
Шымкент, Қазақстан.

E-mail: *alua012@mail.ru*

ҚАЗАҚСТАНДА СҮТ ӨНДІРІСІНІҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ

Аннотация. Мақалада Қазақстанның сүт өндірісінің қазіргі жағдайы мен даму динамикасына статистикалық-математикалық үлгілер негізінде талдау жүргізілген. Елдегі өткен жекешелендіру үрдісі сүт шаруашылықтарына қалай кері әсер еткенін, сүт өндірісінің құлдырау себептері қарастырылады.

Елдің жалпы сүт өндірісінде ауылшаруашылық санаттарының өндірген сүт көлемі мен олардың үлес салмағы зерттелген және тұрғындар шаруашылығының үлесі 72-75% құрайтындығы анықталды. Елдің сүт өндіріс көлемі мен динамикасы эконометриялық үлгілер негізінде компьютерде тренд үлгілері анықталды, 2023 ж. болжау параметрлері анықталды. Елдің сүт шаруашылығын дамытуда тұрғындар шаруашылықтары ара жаңа ұйымдасқан инновациялық-кооперациялық байланысты келісімшарт арқылы қалыптастыру қажеттілігі негізделген. «ФудМастер-Шымкент» сүт компаниясы ауылдық елді мекендердегі жеке тұрғындар шаруашылықтарынан сүт өнімдерін келісім шартпен жиып, инновациялық-кооперациялық кешен құрғаны, сүтті толық қайта өңдеп, тұрғындардың сүт өнімдеріне деген сұранысын үлкен ассортиментте қанағаттандыруы талданып, ұсыныстар берілген.

Қазақстанда азық-түлік қауіпсіздігін шешуде аграрлық саланың ең маңызды саласының бірі болып сүт шаруашылығы маңызды рол ойнайды. Сүт өндіру саласының тұрақты қалыптасуы ел тұрғындарының өмір сүру деңгейінің артуына, тұтынушылардың сүт өніміне деген сұранысын қанағаттандыруға мүмкіндік береді. Қазақстанның келешекте сүт саласын дамытуға ел аймақтарындағы азықтық жем-шөп көлемінің жеткілікті мөлшерде болуы - куә. Қазақстанда өндірілген сүт көлемі динамикасын талдаудан байқайтынымыз, 1991 жылы сүт көлемі 5556,9 мың тн. құрап, ол 2000 жылға дейін жылдан-жылға қысқарды, ал 2005 жылдан бастап көлемі артып, 2010 жылы 5381,2 мың тоннаға жетті, соңғы 6 жылдың ішінде сүт өндірісі бір қалыпты қарқында өсіп тұрақтанғаны байқалады. 2020 жылы сүт өндірісі көлемі 6051,4 мың тн. құрады, ол 1991 жылдағы көлеммен салыстырғанда 108,8% өсті. Елдегі өндіріліп жатқан сүт өндірісі көлемінің, 2019 жылғы статистикалық мәлімет бойынша, негізгі үлесі 72,7% тұрғындар шаруашылығының үлесіндегі екендігі зерттеу барысында анықталды.

Сондықтан, Қазақстанның сүт шаруашылығы саласын дамытуда ел

ішіндегі өндірілетін жалпы сүт көлемінің ең үлкен үлесін өндіретін тұрғындар шаруашылығының сүттерін жию, сүтті қайта терең өңдеу, сүтті қалбырлау және сату, өткізу мәселесі ең күрделі де және маңызды мәселе болып отыр. Қазақстан ауылшаруашылығы министрінің 2017 жылғы қабылдаған шаруашылық аралық өндірісті реттеу заңында, сүт шаруашылығында шағын және орта шаруа (фермер) қожалықтарын ірілендірудің жаңа үлгісін негіздеп, ұйымдастыру бойынша ұсыныстар берілген: ол заңдар бойынша ел ішінде тек біріккен және іріленген шаруашылықтарға мемлекет тарапынан қолдау көрсету, субсидиялар беру қарастырылған.

Сондықтан, сүт шаруашылығы өндірісін қалыптастыру және дамытуда ауылдық елді мекендерде сүт шаруашылығы құрылымдары ара инновациялық-кооперациялық байланыс, тек жаңадан іріленген инновациялық кәсіпорындардың мүдделерін қорғап қоймай, сонымен бірге оларға сүт өндіріп өткізетін барлық тұрғындар шаруашылығы мен шаруа қожалықтарының мүддесін де қорғауы тиіс, яғни кооперациялық байланыс құрған барлық тұрғындар шаруашылығы мен шаруа (фермер) қожалықтарына да мемлекет жақтан жеңілдіктер, субсидиялар беру қарастырылуы тиіс.

Түйін сөздер: сүт шаруашылығы, инновация, кооперация, инновациялық-кооперация, ұйымдық инновация, сүт өнімдері, сүт өңдеу, инновациялық өнімдер, тренд үлгілері, болжам.

А.А. Муталиева¹, С. Дырка², В.Н. Сейтова¹, А.Б. Махатова³, М.К. Ускенов¹

¹Южно-Казахстанский университет имени М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан;

²Верхнесилезский экономический университет, Катовице, Польша;

³Университет дружбы народов имени академика А. Куатбекова,

Шымкент, Казахстан.

E-mail: alua012@mail.ru

АНАЛИЗ И ПРОГНОЗ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация. В статье анализируется современное состояние и динамика развития молочного производства в Казахстане на основе статистических и математических моделей. Будут рассмотрены причины снижения производства молока, а также негативное влияние предыдущего процесса приватизации на молочную промышленность страны.

Был изучен объем производства молока по сельскохозяйственным категориям и их доля в общем производстве молока в стране. Было установлено, что доля населения составляет 72-75%. На основе эконометрических моделей объема и динамики производства молока в стране на компьютере выявлены закономерности тенденций, определены параметры прогноза на 2023 год.

В развитии молочного животноводства в стране необходимо наладить новые организованные отношения инновационно-сотрудничества между хозяйствами посредством контрактов. Было проанализировано, что молочная компания «ФудМастер-Шымкент» собирала молочную продукцию с личных подсобных хозяйств в сельской местности на договорной основе, создала инновационно-кооперационный комплекс, полностью переработанное молоко для удовлетворения спроса населения на широкий ассортимент молочных продуктов.

Молочное животноводство играет важную роль в решении проблемы продовольственной безопасности Казахстана как одного из важнейших секторов сельскохозяйственного сектора. Устойчивое развитие молочной отрасли позволит повысить уровень жизни населения и удовлетворить потребительский спрос на молочные продукты. Наличие достаточного количества кормов в регионах страны свидетельствует о будущем развитии молочной отрасли Казахстана. Анализ динамики производства молока в Казахстане показывает, что в 1991 году объем производства молока составил 5556,9 тыс. тонн. Он снижался из года в год до 2000 года, а в 2010 году увеличился в объеме с 2005 года до 5381,2 тысячи тонн. Последние 6 лет производство молока стабильно растет. Объем производства молока в 2020 году составит 6051,4 тыс. тонн, что на 108,8% больше, чем в 1991 году. Согласно статистике 2019 года, основная доля производства молока в стране составляет 72,7% населения.

Поэтому наиболее сложным и важным вопросом в развитии молочной отрасли Казахстана является сбор, глубокая переработка, упаковка и продажа молока, продажа молока от домашних хозяйств, которые производят наибольшую долю от общего производства молока в стране. Закон о регулировании межхозяйственного производства, принятый министром сельского хозяйства Казахстана в 2017 году, обеспечивает основу для создания и организации новой модели малых и средних (молочных) хозяйств в молочном животноводстве. Поэтому при формировании и развитии молочного производства в сельской местности молочные фермы должны не только защищать интересы инновационных крупных инновационных предприятий, но и защищать интересы всех домохозяйств и фермерских хозяйств, производящих для них молоко. Государство должно обеспечивать льготы и субсидии всем домохозяйствам и фермерским хозяйствам.

Ключевые слова: молочная промышленность, инновации, кооперация, инновации-кооперация, организационные инновации, молочные продукты, переработка молока, инновационные продукты, закономерности тенденций, прогноз.

Introduction. Dairy farming plays an important role in solving food security in Kazakhstan as one of the most important spheres of the agricultural sector. Sustainable development of the dairy industry will increase the living standards of the population and meet consumer demand for dairy products. The availability of

sufficient amounts of fodder in the regions of the country is evidence of the future development of the dairy industry in Kazakhstan (Uskenov, 2014).

Analysis of the dynamics of milk production in Kazakhstan in Figure 1 shows that in 1991 the volume of milk was 5556.9 thousand tons. It decreased from year to year until 2000. The volume has increased since 2005 and reached 5381.2 thousand tons in 2010. Over the past 6 years, milk production has been growing at a steady pace. The volume of milk production in 2020 will be 6051.4 thousand tons, which is 108.8% higher than in 1991 (Figure 1). According to statistics for 2019, the main share of milk production in the country is 72.7% in the share of households of the population (Official site of the Statistics Committee, 2019).

Therefore, the most difficult and important issue in the development of Kazakhstan's dairy industry is the collection, deep processing, packaging and sale of milk, which is the largest share of domestic milk production in the country.

The Law on Regulation of Inter-Farm Production, adopted by the Minister of Agriculture of Kazakhstan in 2017, provides recommendations for the establishment and substantiation of a new model of consolidation of small and medium-sized farms in dairy farming. The law provides for state support and subsidies only for consolidated and large farms in the country (Poslanie-prezidenta-respubliki.html (date of application: 1.12.2018).

Therefore, in the formation and development of dairy production in rural areas the state should not only protect the interests of innovation and cooperation between dairy structures and newly established innovative enterprises, but also the interests of all households and farms that produce milk for them. That is, the state should provide benefits and subsidies to all households and peasant (farmer) farms, that have established cooperative relations (Fig. 1.) (Semenov et al., 2020).

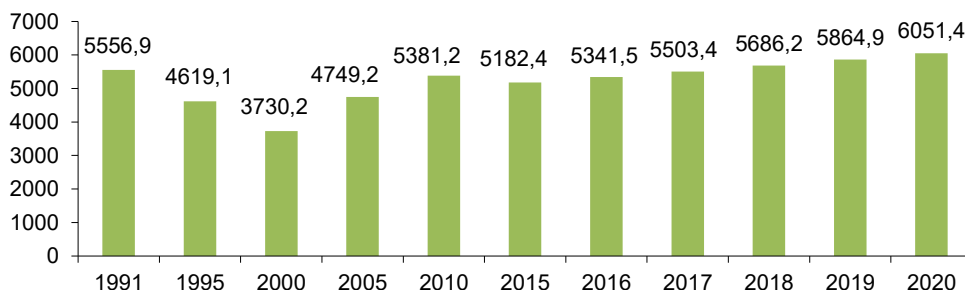

Figure 1 - The volume of milk production in the Republic of Kazakhstan, 1991-2020, thousand tons.

Different types of cooperation can be formed between households and agricultural enterprises and other organizations. They can be formed without any organizational structures (on the basis of simple contracts for the sale of surplus agricultural products and dairy products) and through cooperatives to provide various services to individual households or on the basis of cooperative relations between farms.

The formation of cooperative relations between households and agricultural enterprises through contracts allows for the effective development of production of

both households and newly organized innovative enterprises. This is due to the fact that, it creates a reliable environment for the production of farm products and the timely sale of milk and increase the marketability of dairy products. On the other hand, on the basis of the contract, the newly created innovative enterprise and its employees will have the opportunity to increase the economic level. In the course of inter-farm innovation activities in dairy farms, on a contractual basis, farms undertake to jointly produce, process, sell and sell milk from cows. Implementation of such activities, organizations and dairy farms are formed on the basis of inter-farm cooperation through consolidation (Uskenov et al., 2018), (Statistical data of “Food Master-Shymkent” LLP. 2017-2020)7.

Research materials and methods. During the study, modern methods of analysis were applied, including analysis and synthesis, economic and statistical analysis, correlation and regression analysis, index analysis, trend models, expert assessment, methods of comparison and generalization based on past experience, allowing for the analysis and forecasting of industrial and economic problems.

Mathematical models were created on a computer according to a special program, theoretical levels of development of dairy farming were calculated, predictive values for the future were determined based on a comparison and analysis of the values of deterministic coefficients.

Results and discussion. The most common production organizations in the dairy industry are commercial joint ventures.

Dairy farms close the cycle by establishing inter-farm cooperatives engaged in milk production, milk sales, milk processing and packaging, sale and sale of dairy products. There are also breeding farms in the system of cooperative organization, which provide commercial dairy and peasant (farmer) farms with high quality young cattle. In order to rehabilitate the main livestock of the cooperative farm, the farms should establish calf breeding cooperatives to replace the ewes.

Therefore, the development of cooperative services in dairy farming is associated with the formation of an innovative cooperative dairy complex in the development of milk production on an inter-farm cooperative basis with the conclusion of a new contract (Nurpeisova et al., 2020).

Harvesting and processing of dairy products through the process of innovation-cooperation is carried out with the formation of inter-farm cooperation and is characterized by:

- the process of innovation-cooperation allows to save costs (sales, transportation, delivery) co-financed between farms;
- members of innovation-cooperation organize the formation of milk collection, processing, packaging, sale;
- on the basis of innovation-cooperation, the milk processing enterprise undertakes to collect and deliver milk from private farms and peasant (farmer) farms.

Dairy complexes created on the basis of organizational innovation and cooperation jointly perform some functions of cooperative production, while maintaining their own production. Cooperative joint innovative organization preserves the

independence of dairy farms by uniting individual farms and peasant (farmer) farms (Kokenova et al., 2021).

By comparing and analyzing the values of their deterministic coefficients in accordance with the mathematical models and equations determined on the basis of a special program on the computer, trend models were created and calculated to calculate the forecast values of milk production in Kazakhstan in the future (Fig. 2.) (Semenov et al., 2021).

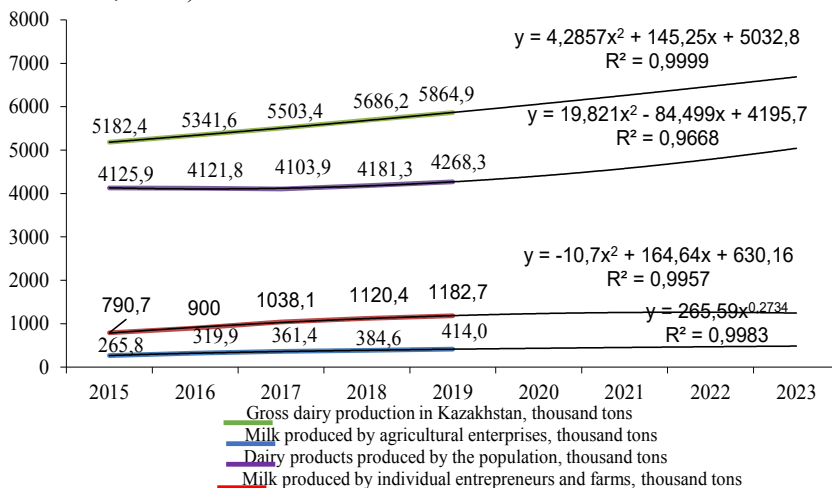

Figure 1 - Trends in the dynamics of milk production in the agricultural categories of Kazakhstan, 2023. (forecast).

Sample trend forecast for the total volume of dairy products in the country:

$$y = 5032,8 + 145,25x + 4,2857x^2 \tag{1}$$

the mathematical equation was calculated on a computer, the value of which $R^2=0,9999$ was the coefficient of determination. We notice that this is a very high level (Semenov., et al., 2020).

And the calculation of the forecast values of the volume of milk produced in the household is a model of the trend:

$$y = 4195,7 - 84,499x + 19,821x^2 \tag{2}$$

was calculated as the equation, the value of the coefficient of determination is $R^2=0,9668$

Based on the creation of mathematical models using long-term data of the dairy industry of Kazakhstan, the direction of the theoretical development of dairy farming was identified, analyzed and evaluated to predict the future.

It was determined that the projected volume of milk production in the country by 2025 will reach 6687.2 thousand tons, including 5040.7 thousand tons of milk

produced by households. In other words, 75.4% of the total milk production in the country is accounted for by the household, determined by a computer-assisted trend forecasting model calculated on the basis of a special program (Semenov., et al., 2020).

Dairy company “FoodMaster-Shymkent” LLP is an innovative company belonging to the international group “Lactalic” (France). It created a new innovative-cooperative dairy complex, which integrates the collection, processing, packaging and sale of milk on a contract basis, which has not yet been implemented in the dairy industry of Kazakhstan (Gavrilova, 2014), (Uskenov et al., 2021). In recent years, the volume and range of processed dairy products in this dairy company is growing from year to year.

The formation of a model of processing of dairy products in other regions and district centers of Kazakhstan by the dairy company LLP “Food Master” in a new innovative process will allow the rapid development of the dairy economy of the country. Therefore, the study of the economic activities of the innovative organization in the country in recent years, the study of their experience and their application to other farms will help to increase the economy of dairy farms in the country (Turysbekova et al., 2021).

Adoption of legislation on insurance of individual dairy farms and peasant (farmer) farms, establishment of branch credit cooperatives and other services; amendments to tax legislation; it is necessary to adopt a simplified rule to receive loans and subsidies from financial institutions for dairy farms.

Conclusion. Based on the development of innovative and cooperative dairy products, the introduction of innovative services regardless of ownership, the integration of milk production, milk collection, packaging and sales through the formation of mechanisms of cooperative relations between farms will inevitably lead to rapid development. Undoubtedly, this will also lead to the preservation of food security of the people of Kazakhstan, improving the living standards of the population, meeting consumer demand for dairy products (Shamuratova et al., 2021).

With the help of developed econometric trend models, a new model of economic growth will be formed, which will form the competitiveness of milk production, the choice of directions for the development of innovative and cooperative complexes in milk processing, justifying the parameters of future development of milk production.

On the basis of cooperative agreements in milk processing, through the introduction of innovative services in milk production, the formation of mechanisms of innovative cooperation between farms: the development of innovative cooperation complexes that integrate the processes of milk production, milk collection, packaging and sales; This will lead to the rapid development of the country, the preservation of food security of the people of Kazakhstan, an increase in living standards, meeting consumer demand for dairy products (Gataulin et al., 2021).

Existing innovations will allow, firstly, a qualitative structural change in the categories of dairy farming, rapid economic growth, and secondly, increase the competitiveness of structures and products of the agricultural sector as a whole.

Information about the authors:

Aigul Mutaliyeva – doctoral student, Department of Economics, M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan. Phone number: +777785010105, E-mail: Alua012@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0002-4268-9382>;

Dyrka Stefan – Doctor of Economics, Professor of the Upper Silesian University of Economics, Katowice, Poland, E-mail: givi.gaza@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-5677-0675>;

Vilena Seitova – PhD, Department of Economic Theory, M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan. Phone number: +77029910074, E-mail: Vilena_11@mail.ru; Gulzhan <https://orcid.org/0000-0002-4404-4916>;

Makhatova Adelina – PhD, Associate Professor of the Department of Economics, Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov, Shymkent, Kazakhstan, Phone number: +77017562575, E-mail: m_adelina@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0001-9777-5782>;

Makhalbay Uskenov – c.e.s., Department of Accounting and Audit, M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan. Phone number: +77053633007, E-mail: makhalbay@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0002-1360-7659>.

REFERENCES

Uskenov M.K. Specialization and cooperation of agricultural production. Monograph. "Nurlybeine" Publishing House, Shymkent. 2014. 152 p.

Official site of the Statistics Committee of the Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan / www.stat.gov.kz.

Message of the President of the Republic of Kazakhstan N. Nazarbayev to the people of Kazakhstan "New opportunities for development in the conditions of the fourth industrial revolution" from January 10, 2018 [Electronic resource]. - 2018 - URL: <https://www.zakon.kz/4897960-poslanie-prezidenta-respubliki.html> (date of application: 1.12.2018).

V.G. Semenov, K. Ye. Yelemesov, A.S. Alentayev, V.G. Tyurin, A.D. Baimukanov Adaptogenesis and biological potential of cattle on commercial dairy farm// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 6, Number 388 (2020), 85 – 92 // <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.186>.

Uskenov M.K., Aidarova A.B., Esbolova A.E., Formation and development of innovative organizational forms of integration in poultry farming // Statistics, accounting and auditing, <http://sua.aesa.kz/>, <http://www.aesa.kz/>, Almaty: 4 (71) 2018. - C. 172-176.

Statistical data of "Food Master-Shymkent" LLP. 2017-2020 - Shymkent.

A.A. Nurpeisova, Sh.U. Niyazbekova, O.A. Dagmirzaev, T.Yu. Dzhholdosheva, E. Kolesnikova, Z. Mandrazhi, L.A. Maisigova, R.Zh. Kurmankulova Statistical analysis of variability of data of the agrarian sector of Kazakhstan economy// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 4, Number 386 (2020), 165 – 172 // <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.116>.

Kokenova A.E., Adbikerimova G.I, Kulanova D.A., Yesbolova A.A.Y., Mergenbayeva A.T. Evaluation and development of the meat industry in Kazakhstan and abroad// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 4, Number 392(2021), 59–66// UDC 323:353 IRSTI 06.73// <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.135>.

V.G. Semenov, T.N. Ivanova, K.D. Dzhanabekov, G.A. Larionov, G.K. Dzhanabekova, O.A. Basonov, L.B. Leontiev Reproductive qualities of cows with the application of biological preparations//

Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 4, Number 386 (2020), 119 – 128// <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.111>.

V.G. Semenov, D.A. Baimukanov, A.S. Alentayev, R.M. Mudarisov, S.G. Kondruchina, A.K. Karynbayev Productive longevity and reproductive quality of holstein cows of foreign breeding// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 2, Number 390 (2021), 18 – 23 // <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.46>.

V.G. Semenov, D.A. Baimukanov, A.S. Alentayev, N.K. Kirillov, A.K. Karynbayev, A.V. Aldyakov Innovative technologies of calves rearing in dairy cattle breeding// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 6, Number 388 (2020), 93 – 99 // <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.187>.

Gavrilova Z.V. On the application of innovative technologies in dairy farming in Israel // Collection: Organizational and economic mechanism of innovative development of the agro-industrial complex: a collection of scientific works on the materials of interregional scientific-practical. Voronezh, 2014. - P.149-156.

Uskenov M.K., Esbolova A.E., Mutaliev A.A. Development of dairy farms on the basis of innovation-cooperation // Proceedings of the International scientific-practical conference “Auezov readings-19: 30 years of independence of Kazakhstan” - Shymkent: Mukhtar Auezov South Kazakhstan University, 2021.

Turysbekova R., Kereeva A., Tolegenova A., Kasseinova M. Optimization of production costs of agricultural cooperatives as a factor in the formation of a stable food supply system // Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 4, Number 392 (2021), 97–102// <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.140>.

Shamuratova N.B., Baitilenova E.S., Narenova A.N., Iskakov G.Zh., Temiralieva Z. Technical equipment of agriculture and problems of geological restoration of the agroindustrial complex on the example of Kazakhstan and Mongolia// Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 4, Number 392 (2021), 103–109// <https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.141>.

Gataulin A.M., Gavrilov G.V., Uskenov M.K. and others. Economic and mathematical methods in the planning of agricultural production. Textbook for University, Tashkent, Uzbekistan Publishing house “Mekhnat”, 1990. -292 p.

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Қуанбаева, Р.Е. Жақиянова РОБОТОТЕХНИКА ПӘНІН ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	5
Н.С. Әлқожаева, Қ.Б. Жұмабекова, Г.Қ. Шашаева, Р. Жәлиқызы БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТКЕ ДАЙЫНДАУ.....	19
М. Бектурова, А. Жайтапова, С. Тулепова, Г. Дянкова БОЛАШАҚ ШЕТ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ЖАЗУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ӘЛЕУМЕТТІК-АФФЕКТИВТІ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ.....	33
Ж.М. Есіркепов, Б.С. Омаров, Б.І. Құрманбаев, Н.Б. Омаров ЖАРЫС КЕЗІНДЕ ЖОҒАРЫ ДӘРЕЖЕЛІ ВОЛЕЙБОЛШЫЛАРДЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ-ТАКТИКАЛЫҚ ӘРЕКЕТТЕРІНІҢ ЕСЕБІН ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина ЭМИГРАНТ ЕСТЕЛІКТЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова «САУАТ АШУ» ОҚУЛЫҒЫНДАҒЫ ТАРАУЛАР МЕН ТАҚЫРЫПТАРҒА МАЗМҰНДЫҚ ТАЛДАУ.....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДАРЫНДА ЕЖЕЛГІ ӘДЕБИ МҰРАЛАРДЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ НЕГІЗДЕРІ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНІМДІК ПАРАДИГМА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ БІРЛІГІ РЕТІНДЕ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ФИЗИКАЛЫҚ ЭКСПЕРИМЕНТ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ДАЯРЛАУ.....	100

Ғ.А. Орынханова, Ж.К. Қиынова, А.Т. Оңалбаева АУЫЛ МЕКТЕПТЕРІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова СТУДЕНТ ЖАСТАР ЕРІКТІЛІГІНІҢ ЖЕКЕ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДЕТЕРМИНАНТТАРЫ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ЖОБАЛАУ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУДА РҮТНОН БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова УНИВЕРСИТЕТТЕ БОЛАШАҚ МАМАНДЫ ДАЙЫНДАУДА ЭМОЦИОНАЛДЫҚ КОМПОНЕНТТІ ДАМЫТУДЫҢ РӨЛІ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ПӘН МЕН ТІЛДІ КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ОҚУ МАТЕРИАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева АЙТЫЛЫМ МЕН ЖАЗЫЛЫМ ПРОЦЕСТЕРІНІҢ КОММУНИКАТИВТІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ПЕДАГОГ ТІЛІНІҢ ЛИНГВОЭКОЛОГИЯСЫ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОТУРИЗМНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ЖОЛДАРЫ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ МЕН ЭКСПОРТ БАЙЛАНЫСЫН ДАМУШЫ ЕЛДЕР НЕГІЗІНДЕ ПАНЕЛЬДІК ТАЛДАУ.....	220

О.А. Дагмирзаев ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ НАҚТЫ СЕКТОРЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ВАРИАТИВТІЛІГІН ФАКТОРЛЫҚ ТАЛДАУ.....	232
Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеуқабылова КОМПАНИЯДА ДАҒДАРЫСТЫҢ АЛДЫН АЛУ - КАПИТАЛДЫ ОҢТАЙЛЫ БАҒАЛАУДЫҢ НӘТИЖЕСІ.....	243
Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін, Д.Г. Максимов КВАЗИМЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОР: ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ (ТДМ) ЖӘНЕ ОЛАРДЫ КОРПОРАТИВТІК СТРАТЕГИЯЛАРҒА ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ҚҰРАЛДАРЫ.....	253
З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева, Х.Х. Кусаинов, Э.Ш. Дуйжанова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ.....	270
Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ПАЙЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫН ТАЛДАУ.....	286
Г.К. Кенжетаетаева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам, И.Т. Иманғалиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІН ТАЛДАУ.....	298
Ғ.Е. Керімбек, М.Ғ. Қайырғалиева, Г.Е. Нурбаева, Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ СТРАТЕГИЯСЫН ЖЕТІЛДІРУ.....	311
А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова, М.Қ. Ускенов ҚАЗАҚСТАНДА СҮТ ӨНДІРІСІНІҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ.....	322
А.А. Нурғалиева, С. Дырка АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНДІРІСІН ДАМУЫНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ РӨЛІ.....	332

А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ.....	344
А.С. Садвақасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов, Б. Куантқан, А.В. Заякина ҚР МАШИНА ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ МӘНІН АРТТЫРУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕП ЖӘНЕ ТАЛДАУ.....	361
М. Саймова, Ж.Қ. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бұхарбаева, А.Б. Тасмағанбетов НАРЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА МАРКЕТИНГТІК ИННОВАЦИЯЛАРДЫ ӨЗІРЛЕУ ЖӘНЕ ЕНГІЗУ.....	372
Р.Б. Саргова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова, Ж.Қ. Басшиева АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ ЖАҢҒЫРТУ: ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ.....	388

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Р.Е. Жақиянова ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ НАВЫКОВ УЧАЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ РОБОТОТЕХНИКЕ.....	5
Н.С. Алгожаева, К.Б. Жумабекова, Г.К. Шашаева, Р. Жәлиқызы ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ИННОВАЦИОННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	19
Бектурова М., Жайтапова А., Тулепова С., Дянкова Г. ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИИ АКАДЕМИЧЕСКОГО ПИСЬМА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	33
Ж.М. Есиркепов, Б.С. Омаров, Б.И. Курманбаев, Н.Б. Омаров ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЕДЕНИЯ УЧЕТА ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ ВОЛЕЙБОЛИСТОВ ВЫСОКОГО КЛАССА ВО ВРЕМЯ СОРЕВНОВАНИЙ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБУЧЕНИЯ ЭМИГРАНТСКИХ ВОСПОМИНАНИЙ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ ГЛАВ И ТЕМ УЧЕБНИКА «САУАТ АШУ».....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ДРЕВНЕМУ ЛИТЕРАТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ В ВУЗАХ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНИМИЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА КАК ЕДИНИЦА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ФОРМИРОВАНИЮ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПОСРЕДСТВОМ ФИЗИЧЕСКОГО ЭКСПЕРИМЕНТА.....	100

Г.А. Орынханова, Ж.К. Киынова, А.Т. Оналбаева ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКИХ ШКОЛ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова ИНДИВИДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ВОЛОНТЕРСТВА У СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ПРОЕКТИРОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ СРЕДСТВАМИ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар ВОЗМОЖНОСТИ ПРОГРАММЫ RYTHON В МАШИННОМ ОБУЧЕНИИ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова РОЛЬ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВУЗЕ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВОМ ИНТЕГРИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева КОММУНИКАТИВНЫЕ АСПЕКТЫ ПРОЦЕССОВ ГОВОРЕНИЯ И ПИСЬМА.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ЛИНГВОЭКОЛОГИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева СОВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ЭКОТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ПАНЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И ЭКСПОРТА В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ.....	220

О.А. Дагмирзаев ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ ВАРИАТИВНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА.....	232
Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеукабылова ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КРИЗИСА В КОМПАНИИ – РЕЗУЛЬТАТ ОПТИМАЛЬНОЙ ОЦЕНКИ КАПИТАЛА.....	243
Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін, Д.Г. Максимов КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫЙ СЕКТОР: ЦЕЛИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ (ЦУР) И ИНСТРУМЕНТЫ ИХ ИНТЕГРАЦИИ В КОРПОРАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ.....	253
З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева, Х.Х. Кусайнов, Э.Ш. Дуйжанова ПУТИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	270
Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПИФОВ В РК.....	286
Г.К. Кенжетаетаева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам, И.Т. Имангалиева АНАЛИЗ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	298
Г.Е. Керимбек, М.Г. Кайыргалиева, Г.Е. Нурбаева, Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ И ОЦЕНКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ.....	311
А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова, М.Қ. Ускенов АНАЛИЗ И ПРОГНОЗ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА В КАЗАХСТАНЕ.....	322
А.А. Нургалиева, Стефан Дырка ОСНОВНАЯ РОЛЬ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА.....	332

А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО КАК СОЦИАЛЬНЫЙ РЕСУРС ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ.....	344
А.С. Садвакасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов, Б. Куанткан, А.В. Заякина УЧЕТ И АНАЛИЗ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ КАК ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ СУЩЕСТВЕННОСТИ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ОТЧЕТНОСТИ В МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ КОМПАНИЯХ РК.....	361
М. Саймова, Ж.К. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бухарбаева, А.Б. Тасмаганбетов РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ.....	372
Р.Б. Сартова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова, Ж.К. Басшиева МОДЕРНИЗАЦИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА: МЕРЫ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ.....	388

CONTENTS

PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, R.E. Zhakiyanova FORMATION OF STUDENTS RESEARCH SKILLS IN THE PROCESS OF TEACHING ROBOTIC.....	5
N.S. Algozhaeva, K.B. Zhumabekova, G.K. Shashaeva, R. Zhalikyzy PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY.....	19
M. Bekturova, A. Zhaitapova, S. Tulepova, G. Diankova THE IMPACT OF SOCIAL AND AFFECTIVE FACTORS ON THE FORMATION OF ACADEMIC WRITING COMPETENCE AMONG FUTURE EFL TEACHERS.....	33
Zh.M. Yessirkepov, B.S. Omarov, B.I.Kurmanbayev, N.B. Omarov EFFECTIVENESS OF KEEPING RECORDS OF TECHNICAL AND TACTICAL ACTIONS OF HIGH-CLASS VOLLEYBALL PLAYERS DURING COMPETITIONS.....	48
A. Zholmakhanova, B. Karbozova, E. Rybina SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING EMIGRANT MEMORIES.....	58
A.A. Kuralbayeva, B.M. Baimukhanbetov, Abylova G.E. ANALYSIS OF CONTENTS OF CHAPTER AND TOPICS IN «SAUAT ASHU» TEXTBOOK.....	68
Zh.B. Kadyralieva, G.S. Baltabayeva, M.A. Batyrbayeva, N.R. Suranchieva FUNDAMENTALS OF THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ANCIENT LITERARY HERITAGE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	81
A. Mauitbekova, K. Bulatbayeva HOMONYMIC PARADIGM AS A UNIT OF TEACHING ENGLISH.....	87
F. Nametkulova, G. Shoiynbaeva, A. Sugirbekova PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR THE FORMATION OF FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS THROUGH A PHYSICAL EXPERIMENT.....	100

G. Orynkhanova, Zh. Kiynova, A. Onalbayeva PROBLEMS OF FORMATION OF DIGITAL LITERACY OF RURAL SCHOOL TEACHERS.....	113
A.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF VOLUNTEERING AMONG STUDENTS.....	125
G. Seidullayeva, G. Zhalelova, G. Sapar DESIGNING DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES BY MEANS OF DIGITAL TECHNOLOGIES.....	138
A.S. Tastanova, N.T. SHyndaliev, Zh.E. Zulpykhar PYTHON PROGRAM FEATURES IN MACHINE LEARNING.....	150
S. Tleubay, Zh. Zhauynshiyeva, S. Yessimkulova, Zh. Oralkanova THE ROLE OF THE DEVELOPMENT OF THE EMOTIONAL COMPONENT IN THE PREPARATION OF THE FUTURE SPECIALIST IN THE UNIVERSITY.....	161
A. Tuktassinova, K. Bakirova ON THE USE OF LEARNING MATERIALS IN CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING.....	173
Z. Utegulova, F. Orazbaeva, E. Orazaliyeva COMMUNICATIVE ASPECTS OF SPEAKING AND WRITING PROCESSES.....	183
G. Shukenai, A. Abyzova, G. Tlegenova LINGUOECOLOGY OF TEACHER'S SPEECH.....	194

ECONOMICS

L. Abylkassimova, M. Moldazhanov, A. Zeinullina, K. Khassenova, A. Rakhisheva CURRENT STATE OF ECOTOURISM IN KAZAKHSTAN: PROBLEM AND OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT.....	207
G. Azretbergenova, Z. Yessymkhanova, Y. Uzun A PANEL ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP OF ECONOMIC GROWTH AND EXPORTS BY DEVELOPING COUNTRIES.....	220
O.A. Dagmirzaev	

FACTOR ANALYSIS OF THE VARIABILITY OF REGIONAL INDICATORS THE REAL SECTOR OF THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN.....	232
B. Zhakupova, A. Seksenova, A. Rakhmanova, K. Tleukabylova PREVENTION OF A CRISIS IN THE COMPANY AS A RESULT OF AN OPTIMAL CAPITAL ASSESSMENT.....	243
R.A. Zhanbayev, G.R. Temirbaeva, D.A. Aibossynova, A.Y. Yerkin, D.G. Maksimov QUASI-PUBLIC SECTOR: SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG) AND TOOLS FOR THEIR INTEGRATION INTO CORPORATE STRATEGIES.....	253
Z. Imanbayeva, N. Davletbayeva, D. Amerzhanova, K. Kussainov, E. Duizhanova DEVELOPMENT METHODS OF AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	270
L. Kan, T. Mukhamedyarova-Levina, A. Anessova ANALYSIS OF THE STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MUTUAL FUNDS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	286
G. Kenzhetayeva, G. Kunurkulzhayeva, L. Shafeyeva, V. Yesmagzam, I. Imangaliyeva ANALYSIS OF THE UNEMPLOYMENT RATE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	298
G. Kerimbek, M. Kaiyrgaliev, G. Nurbayeva, N. Umbetaliev, K. Satymbekova IMPROVING CASH MANAGEMENT AND ASSESSMENT STRATEGY IN THE COMPANY.....	311
A. Mutaliyeva, S. Dyrka, V. Seitova, A. Makhatova, M. Uskenov ANALYSIS AND FORECAST OF MILK PRODUCTION DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....	322
A. Nurgaliyeva, S. Dyrka THE MAIN ROLE OF INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTION.....	332

A.Zh. Panzabekova, I.D. Turgel, Zh.G. Imangali CIVIL SOCIETY AS A SOCIAL RESOURCE FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF STATE ANTI-CORRUPTION POLICY.....	344
A. Sadvakassova, B. Korabayev, G. Amanova, S. Dontsov, B. Kuantkan, A. Zayakina ACCOUNTING AND ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL COSTS AS A BASIS FOR INCREASING THE SIGNIFICANCE OF INTEGRATED REPORTING IN MACHINE-BUILDING COMPANIES OF THE RK.....	361
M. Saiymova, Z. Basshieva, S. Igilmanova, A. Bukharbayeva, A. Tasmaganbetov DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF MARKETING INNOVATIONS IN MARKET CONDITIONS.....	372
R. Sartova, A. Kadyrova, A. Niyazbayeva, G. Demeuova, Z. Basshieva MODERNIZATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR: FINANCIAL SUPPORT MEASURES.....	388

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 30.09.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.